

A. Sz. Jablokov professzor*

JERMAKOV V.

A Sztálin-díjas Alekszandr Szergejevics *Jablokov* professzor, az Össz-szövetségi Erdőgazdasági Tudományos Kutató Intézet nemesítési osztályának vezetője, a mezőgazdasági tudományok doktora jogosan nevezhető a hazai erdőművelés új ága — az erdei fa- és cserjefajták nemesítése egyik alapítójának, amely tudományág az élenjáró szovjet biológiai tudomány eivein és módszerein alapul.

A. Sz. Jablokov 1897-ben született az Ivanovi terület Ivanovszkoje-Szkrjabino községében. Apja néptanító volt. 1924-ben az Erdészeti Főiskola befejezése után mint erdőrendező kezdi meg termelési munkáját, ami lehetővé tette számára, hogy megismerkedjék a Szovjetunió középső övezetének erdeivel.

1928-ban Alekszandr Szergejevics átkerül a Fakutató Intézetbe, ahol tudományos segédmunkatársként dolgozik az erdészeti talajtani laboratóriumban. Itt kezdődik el termékeny tudományos-kutató munkássága hazai erdészeti tudományunkban, amelyet megszakítás nélkül több, mint 25 éve folytat a Fakutató Intézetből újjászervezett Össz-szövetségi Erdőgazdasági Tudományos Kutató Intézet falai között.

Alekszandr Szergejevics kezdeményezésére az intézetben 1933-ban megalakították a nemesítési és honosítási laboratóriumot. A laboratóriumot 20 éves tennállása alatt A. Sz. Jablokov vezette, később ő lett a nemesítési osztály vezetője.

1933. és 1940. közötti időszakban a kísérleti csemetekert honosítási osztályán a nemesítési osztály körülbelül 1000 különböző fa- és cserjefajjal kísérletezett, amelyek közül jelenleg mintegy 300 faj sikeresen növekszik és bő termést hoz az ivantyejevki dendrológiai kertben és nemesítési csemetekertben.

Alekszandr Szergejevics az erdei fafajták nemesítésével kapcsolatos első tudományos-kutató munkát a *Juglans* nemhez (genus) tartozó diófákkal végezte. Eredményként fajok közötti és nemek közötti hibrideket kapott, amelyekből megalakították a Szovjetunióban a távoli diófa hibridek első anyakertjét. Rövid idő alatt az északi, fagyálló kerti mogyoró új fajtáit hozták létre, amelyek napjainkban magról és bújtasról szaporítanak.

A vörösfenyő fajok közötti keresztezésével kapcsolatos kísérletek eredményeképpen A. Sz. Jablokov több új alakot kapott, amelyek gyorsan nőnek és dúsan fejlődnek.

A vörösfenyő telepítése és a diófák nemesítése terén végzett munkájáért Alekszandr Szergejevics elnyerte a mezőgazdasági tudományok kandidátusa tudományos fokozatot disszertáció megvédése nélkül.

1935-ben Alekszandr Szergejevics hozzákezdett a rezgőnyár nemesítéséhez, gyógyítása módszereinek kidolgozása céljából.

Eredményképp kidolgozták a rezgőnyárfa távoli keresztezéseinek technikáját és sok fehér, fekete, sőt balsamosnyár fajjal való keresztezés útján fajok közötti hibrideket kaptak. Különösen értékesek a 2832—36 számú hibridek, amelyeket a rezgőnyár és a szürkenyár, valamint a rezgőnyár és a fehérenyár keresztezése útján állítottak elő. A rezgőnyárral végzett munka egész ideje alatt összesen körülbelül 8000 hibridnövényt állítottak elő.

A Sarüni Erdőgazdaságban (Kosztromai terület) Alekszandr Szergejevics a száraz rothadásnak ellenálló rezgőnyárfa alakok kiválasztásával bebizonyította, hogy ezek az alakok a természetes erdőkben is léteznek és ezeket kiválogatta. Különösen értékes a rezgőnyárfa óriási alakja, amelyet először Alekszandr Szergejevics fedezett fel a Szovjetunió erdeiben.

Alekszandr Szergejevics a rezgőnyárfa gyógyításával kapcsolatos munkával egyidejűleg megoldotta a jegenyenyár északra vitelének feladatát.

Alekszandr Szergejevics a rezgőnyárfa és egyéb nyárfafajok nemesítéséről doktori disszertációt írt, amelyet sikerrel védett meg 1946-ban a Voronyezsi Mezőgazdasági Főiskolán. Valamivel később ezt a disszertációt, mint „Az egészséges rezgőnyár nevelése és szaporítása“ c. monográfiát kiadták.

Alekszandr Szergejevicsnek a rezgőnyár gyógyításával és új értékes nyárfafajok kinemesítésével kapcsolatos munkáját nagyra becsülte a párt és a kormány és 1951-ben a Sztálin-díj harmadik fokozatával tüntették ki.

Az Össz-szövetségi Erdőgazdasági Tudományos Kutató Intézet nemesítési és honosítási osztályának munkatársai A. Sz. Jablokov vezetésével az elmúlt 20 év alatt az ország számára több fontos témát dolgoztak ki az erdei fa- és cserjefajok nemesítésé-

* A Lesznoje Hozajsztvo A. Sz. Jablokov professzor tudományos pedagógiai és társadalmi munkásságának 25 éves évfordulója alkalmából közölt cikke.

ről. Ide sorolhatók a kecskerágó, az amuri bársonyfa, a vörösfenyő, a nyír, az erdei fenyő, a juhar, a szekvoja stb. nemesítésével kapcsolatos munkák. Ezek közül sokat bevezetnek a gyakorlatba.

A Leninről elnevezett Össz-szövetségi Mezőgazdasági Tudományos Akadémia augusztusi ülészaka után Alekszandr Szergejevicset meghívták a Moszkvai erdőmérnöki Főiskolára, ahol a *nemesítés és magtermesztés, dendrológia és darvinizmus tanszékének vezetője*.

1947-ben Alekszandr Szergejevicset felvették a SZKP tagjai sorába, 1949—1950-ben a főiskola pártbizottságának tagjává és egyúttal a Puskin Városi Pártbizottság plénumának tagjává választották. Az említett időpontban három ízben képviselőnek is megválasztották a Puskin Városi Szovjetbe.

Alekszandr Szergejevics tevékenyen részt vesz a politikai és tudományos ismereteket terjesztő társaság és a mérnökök és technikusok Össz-szövetségi Erdészeti Tudományos Egyesülete munkájában.

A párt és a kormány nagyrabecsülte A. Sz. Jablovok munkáját. *Lenin-renddel*, a *Munka Vörös Zászló-rendjével és érdemrendekkel* tüntették ki.

Alekszandr Szergejevics munkásságával gazdagította a szovjet erdészet elméletét és gyakorlatát és sokat fáradozott azért, hogy a szovjet erdészeti tudomány az első helyre kerüljön a világon.

A gyertyános tölgyesek hozamifokozásának kérdéséhez

BORSOS ZOLTÁN erdőmérnök

Az *Erdő* 1953. decemberi és 1954. decemberi számában megjelent dolgozataimban ismerttettem a vasi gyertyános tölgyesek különböző fejlődési alakjait, beszámoltam arról, hogyan lehet a gyertyános tölgyesek alacsonyabb fejlettségi fokú állományait természetes úton egy-egy fokkal magasabb szintre emelni, részletesen foglalkoztam a gyertyános tölgyesek természetes felújításának lehetőségével és módszerével, közöltem a gyertyános tölgyesek termőhelyén kialakítható átmeneti társulások alakjait és megoldási formáit. De nem foglalkoztam korábban megjelent dolgozataimban a gyertyános tölgyesek faállományszerkezetével, a fatermesztés mennyiségi és minőségi kérdéseivel. Mivel úgy érzem, hogy ezt az adósságomat öt esztendő kereső, kutató munkájának eredménye alapján most már le tudom törleszteni, arra kérem az olvasókat, engedjék meg, hogy e kutatás eredményeiről beszámolhassak.

Kutatásaimat az erdőművelési értelemben vett legfejlettebb formájú gyertyános tölgyesekben végeztem. Céлом az volt, hogy termőhelyünkön, tehát elsősorban a Hegyháton, a fatermesztés menetében olyan összefüggéseket, törvényszerűségeket tudjak megállapítani, amelyek számokkal, mutatókkal is kifejezhetők, és ezek a számok, mutatók alkalmasok legyenek a gazdálkodás irányítására és ellenőrzésére a legnagyobb mennyiségű és legjobb minőségű faanyag megtermelése, valamint a tartamos és folyamatos gazdálkodás lehetőségének a megteremtése érdekében.

Felvételeimet 10 éves állományokban kezdtem és 10 éves ugrásokkal a 80 éves korig minden korosztályban elvégeztem. Próbaterületeimet igyekeztem ott kiválasztani, ahol az állományokban az elmúlt évtizedekben is szakszerű ápolásokat hajtottak végre, de kerültem a legjobb és legrosszabb termőhelyek állományaiban való felvételeket is. E próbaterületeket ezért mintaterületeknek nevezem. Felvételeim tehát nem azt mutatják, hogy ma mi van a kijelölt erdőrészek egész területén, hanem azt, hogy a jól